

УДК [378.147+7.021.2]

DOI 10.31494/2412-9208-2020-1-2-70-77

THE ROLE OF PAPER PLASTIC ART IN MODERN DESIGN

РОЛЬ ПАПЕРОВОЇ ПЛАСТИКИ В СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ

Tatiana KOZELETS,

Lecturer

Тетяна КОЗЕЛЕЦЬ,

викладач

tatiana-may@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-7161-5238>

Khortytsia national academy

✉ 59, Naukove mistechko str.,

Zaporizhzhia, Zaporizhzhia region,
69017

Хортицька національна академія

✉ вул. Наукове містечко, 59,

м. Запоріжжя, Запорізька обл.,
69017

Original manuscript received: June 12, 2020

Revised manuscript accepted: August 23, 2020

ABSTRACT

The article is devoted to the substantiation of the importance of paper plastic art in modern design.

The unique features of the designer's activity are revealed, which consists in designing aesthetic and functional things on the basis of unity of artistic, scientific and technical approaches. Prospects for efficient professional training of designers, which can be realized under the condition of student-centered training and strengthening the practical orientation of tasks in art disciplines, taking into account various aspects of design, production and consumption of products.

The analysis of theoretical works of native and foreign experts on the current state, prospects for the development of design education in Ukraine; issues of development of artistic and project activities of students; history of paper modeling development in Ukraine and the world; application of paper plastic art in different types of design and at different stages of development of a design product has been carried out.

An overview of the latest and most promising types of paper plastic art, which include paper craft and Iris folding, which can be used in project activities at the stage of creating a design product was taken. Examples of application of paper plastic art, implemented by Ukrainian designers in developing a creative design product, are given.

The fruitful influence of application of paper plastic art technique in the educational process of designers training is proved. That promotes the development of visual thinking and logic, the development of creative individual method and the formation of: spatial thinking and skills of perception of forms plasticity; sense of harmony and aesthetics; creative vision of the problem and non-standard solutions; development of figurative thinking and spatial imagination.

The author emphasizes that paper plastic art in the process of professional development of a future design specialist becomes important, combined with modern computer technology, allows to implement bold design ideas in interior design, outdoor advertising design, shop window design, packaging, printing, subject design.

Key words: *design education, designer, paper plastic art, forming, project activity, modern design.*

Вступ. Професія дизайнера набуває популярності серед сучасної молоді. Така тенденція існує завдяки творчій, різноманітній, цікавій діяльності, що спонукає людину до постійного професійного та

особистісного розвитку, самовираження, вдосконалення творчих здібностей, отримання нових знань та досвіду роботи в галузі дизайну.

Діяльність дизайнера спрямована на проектування нових предметів та речей. У XXI столітті суспільний запит на продукти дизайну орієнтований на зручність в експлуатації, користь, привабливість та безпечність. Таким чином, дизайнер – це творець навколишнього світу, який охоплює всі сфери життя сучасної людини.

У цьому контексті важливим є підвищення гарантованої якості та ефективності професійного навчання, підготовка конкурентоспроможного фахівця, здатного реалізовувати свій потенціал у швидкозмінних соціально-економічних умовах, вчасно реагувати на потреби суспільства. Утілити цей підхід можливо за умови студентоцентрованого навчання та посилення практичної спрямованості завдань з мистецьких дисциплін, які мають урахувувати сучасні тенденції розвитку дизайну та суспільства.

Отже, актуальним є пошук нових підходів у підготовці фахівців, здатних до вирішення нестандартних завдань, продукування оригінальних ідей; дослідження ролі паперової пластики в художньо-проектній діяльності дизайнерів різних галузей; виявлення перспективних напрямків паперового моделювання в дизайні.

Суттєвий інтерес становлять наукові праці вчених, у яких частково презентовано окремі аспекти окресленої проблеми:

- сучасний стан та перспективи розвитку дизайн-освіти в Україні (Л. Білозуб, В. Прусак, В. Титаренко, О. Фурса, А. Чебикін, Р. Шмагалю);
- питання розвитку художньо-проектної діяльності здобувачів освіти (А. Бровченко, В. Даниленко, А. Король, С. Пашенко, Т. Сенчук);
- історія розвитку моделювання з паперу в Україні та світі (Р. Захарчук-Чугай, Г. Нарбут, В. Корнієнко, М. Станкевич, С. Танадайчук, Я. Коваль, О. Тихонюк, Ю. Грабовський, М. Селівачов, Девід Лістер, Ліліан Оппенгеймер, Енн Херінг, Вісенте Паласіос, Роберт Харбін).

Сучасні науковці зробили значний внесок у дослідження дизайну та паперопластики. Зокрема, варто взяти до уваги праці, в яких розглядається застосування паперової пластики в різних видах дизайну, на різних етапах проектування дизайн-продукту. Науковці Ю. Калинина, Д. Сороченко висвітлювали техніку паперопластики в дизайні архітектури; М. Пригодін, А. Родкіна – в дизайні одягу; О. Тихонюк – у графічному дизайні; В. Даниленко, О. Луговський – у промисловому дизайні.

Розрізненість тематики публікацій щодо використання паперової пластики в проектній діяльності здобувачів вищої освіти в галузі промислового та графічного дизайну, дизайну середовища та одягу потребує подальшого дослідження. Таким чином, перспективним видається більш детальне вивчення й узагальнення отриманих теоретично-практичних знань стосовно ролі паперової пластики у формотворчій діяльності сучасного дизайну в цілому та становленні майбутніх дизайнерів як фахівців. На нашу думку, недостатньо вивченим є питання перспективи розвитку техніки паперової пластики в сучасному дизайні.

Метою статті є обґрунтування вагомого значення паперової пластики в сучасному дизайні, а також здійснення огляду новітніх та перспективних її видів, що можуть використовуватись у проектній діяльності на етапі створення дизайну- продукту.

Методи та методики дослідження. Загальновідомо, що історія паперопластики починається з винайдення паперу та обчислюється століттями. Корінням сучасної техніки вважають стародавню японську традицію оригамі.

Сьогодні папір – найпоширеніший матеріал у формотворчій діяльності дизайнерів. Це зумовлено перевагами його серед інших матеріалів, а саме: зручністю в роботі, низькій собівартості, широкому асортименту. Відтак, в освітньому процесі підготовки фахівців графічного, промислового та дизайну середовища використовують папір для оволодіння різними методами пошуку оригінальних форм; структурного формоутворення; образного узагальнення та стилізації форм; розвитку об'ємно-просторового мислення.

Основними методами і засобами трансформації паперової площини є: вирізи, прорізи, надрізи, згини, надрізи з обох боків паперу та згини, наклейки (торцем, плиском, з перекруткою, часткова наклейка тощо).

Зазначимо, що до розповсюджених технік паперової пластики належать: оригамі, квілінг, кірігамі, пап'є-маше, витинанка, поп-ап, тиснення, торцювання. Але людська креативність та фантазія невичерпна, сучасні дизайнери використовують нові підходи та вражають суспільство своїми ідеями. У цьому аспекті значний вплив чинить мистецтво європейських країн. Зокрема, новий та перспективний напрямок з Англії – паперкрафт (Papercraft), в перекладі з англійської мови *paper* – папір, *craft* – ремесло. Техніка паперкрафт полягає у створенні тривимірних фігурок за допомогою схематичного складання. Найчастіше це об'ємні фігури тварин, овочі, фрукти, казкові персонажі, пакування та багато іншого. Готові роботи можуть використовуватись в інтер'єрах будинків, кафе, ресторанів.

Ще однією цікавою технікою є айріс фолдінг (Iris Folding), що в перекладі з англійської – “веселкове складання”. Суть техніки полягає в складанні смуг кольорового паперу під кутом у вигляді спіралі, що закручується. Техніка айріс фолдінг виникла в Голландії та поступово набула поширення в інших країнах. Найчастіше такий принцип складання паперу використовується в оформленні листівок, блокнотів, книг, створення картин.

Паперова пластика в сучасному дизайні набуває популярності завдяки нестандартному вигляду, який привертає увагу споживача; дає змогу швидко і зрозуміло донести концепцію, легко адаптуватися в будь-якому середовищі, бути економічно вигідною і не шкодити довкіллю. Різноманіття кольорів та текстур паперу й картону надихають митців, дозволяють втілювати творчі ідеї.

На нашу думку, попри розвиток комп'ютерних технологій, створені власноруч з екологічних матеріалів предмети не втрачають своєї

популярності та цінності. Наприклад, деякі українські дизайнери демонструють високий професійний рівень не тільки на виставках сучасного мистецтва в техніці паперової пластики, але й утілюють свої креативні ідеї в оформленні інтер'єрів, дизайну зовнішньої реклами, вітрин, пакування, поліграфічної продукції, предметному дизайні, дизайні одягу.

У цьому контексті можна відмітити сучасні дизайнерські проекти, створені в техніці паперового моделювання. Наприклад, компанія Utc film production, що знаходиться в м. Києві, виготовила поп-ап книгу для реклами бренду “Яготинське для дітей” (Рис. 1). Її супроводжував сайт та інші промоматеріали в такій же стилістиці. Запуск такого дизайнерського рішення був настільки успішним, що за кілька місяців компанія збільшила своє представництво на ринку до 20%.

Рис. 1. Поп-ап книга для бренду “Яготинське для дітей”

Київський дизайнер Антон Або теж створив креативну рекламу із застосуванням паперової пластики для першого українського бренду дизайнерських шкарпеток Sammy Icon (Рис.2).

Рис. 2. Реклама для бренду Sammy Icon

Харківське креативне агентство [Arriba](#) працювало над розробкою паперового пакування для дитячих супів Yelli Kids (Рис. 3). Для кожної упаковки було створене окреме звірятко з кольорового картону, що розповідає про країну походження супу. Такий нестандартний підхід не залишив без уваги батьків та їх дітей.

Рис.3. Розробка пакування для бренду Yelli Kids

На сьогодні багато українських компаній займаються виготовленням полігональних (гранованих) фігур для оформлення інтер'єрів квартир, кафе, ресторанів, вітрин магазинів, фотозон тощо. Одним із таких прикладів є харківське агентство Paper King, що спеціалізується на розробці та виготовленні полігональних виробів з картону, пластику, епоксидної смоли, проволочки та металу. (Рис.4).

Рис. 4. Моделі з картону компанії Paper King

Ці зразки є позитивною тенденцією розвитку сучасного українського дизайн-продукту з використанням паперової пластики.

Результати та дискусії. Важливою ланкою в цьому ланцюжку є якість та актуальність знань, застосування нового досвіду та сучасних підходів у дизайн-освіті. Ми поділяємо думку О. Тихонюк, яка відзначає, що паперопластика та паперовитинання сприяє розвитку абстрактного мислення та формального бачення композиції. Відчуваючи в руках поверхню матеріалу та інструмента, студент бере безпосередню участь у створенні форми з паперу, що надає можливість всебічного виховання сенсорної системи, розвиває відчуття ритму та пластики форми (Тихонюк, 2013: 41).

Оскільки діяльність дизайнера полягає в проектуванні естетичних і функціональних речей, процес пошуку ідеї на площині, а згодом і в тривимірному просторі – невід'ємна частина процесу проектування в предметному, архітектурному, графічному дизайні.

Значний внесок у дослідження цієї теми зробила Т. Носаченко, яка вважає, що втілення задуму в паперовій пластичці потребує певної стилізації, наполегливості митця, цілісного уявлення загальної форми, уміння визначити в об'єкті головне і другорядне. Ступінь стилізації зумовлюється, з одного боку, простотою форми, лаконізмом, цілісністю, з іншого – передачею характеру, настрою, індивідуальних рис персонажів. Робота над ескізами, рельєфами, макетами збуджує уяву, розвиває відчуття композиції, здатність мислити образами (Носаченко, 2012: 58).

Відтак, техніка паперової пластички в освітньому процесі різних галузей дизайну надає великі можливості проектних пошуків та є творчим полемом для дизайнерів. У кожній сфері дизайну складається своя мова, засоби та стилістика.

Учений М. Пригодін стверджував, що на сучасному етапі вивчення художніх особливостей паперової пластички як складової дизайну є одне із основних завдань – засвоєння художньої культури, естетичного виховання та вдосконалення підготовки спеціалістів-дизайнерів (Пригодін, 2007: 61).

Висновки. Результати досліджень дають змогу стверджувати, що паперова пластичка є незамінною в експериментальній творчій діяльності, вихованні неординарності мислення та індивідуальності підходів до розробки авторських графічно-пластичних та об'ємних композицій, формуванні навичок самостійної роботи, що розвиває композиційне мислення і творчу індивідуальність здобувачів освіти у сфері різних галузей дизайну.

Є очевидним, що сучасна дизайн-освіта – це інструмент формування художньо-естетичної культури, у якій діяльність дизайнера спрямована на вивчення запитів сучасного суспільства та створення гарних та корисних речей, пропагування культурних цінностей.

Отже, є всі підстави вважати, що відомі та новітні техніки паперової пластички набувають популярності в багатьох сферах сучасного дизайну та є ефективними методами навчання сучасних дизайнерів у закладах вищої освіти. Такі тенденції можливі завдяки доступності матеріалів, відносній простоті виготовлення дизайн-продукту, що не потребує серйозного виробничого обладнання, та вражаючому результату, який вирізняє продукт з-поміж інших.

Бажання кожного бренду виділитись серед конкурентів цілком логічне, тому паперова пластичка обґрунтовано набуває популярності в рекламній сфері, дизайні середовища, створенні дизайну поліграфічної продукції тощо. Ідеї, реалізовані в техніці паперової пластички, відрізняються оригінальністю, креативністю та екологічністю.

Література

Білозуб Л. Теоретичні аспекти сучасної дизайн-освіти. / Л. Білозуб// Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, – 2019, – № 9 (93). – С. 122-131.

Вітчинкіна К. Обґрунтування дизайну як творчої проектно-художньої діяльності / К. Вітчинкіна. // Вісник ХДАДМ. Харків. – 2009. – № 8. – С. 23-27.

Даниленко В. Дизайн України в європейському вимірі ХХ століття: нариси з історії українського дизайну ХХ століття. / В. Даниленко. – Київ : Фенікс, – 2012. – 634 с.

Носаченко Т. Формування у студентів дизайнерських умінь засобами паперопластики. / Т. Носаченко. // Рідна школа: науково-педагогічний журнал. – Київ : Фенікс, –2012. –№ 11. –С. 56-59.

Пригодін М. Курс «паперова пластика» в навчальних закладах освіти дизайнерського спрямування. / М. Пригодін. // Дизайн освіта в Україні : перспективи розвитку. Вісник ХДАДМ. – Харків, – 2007. – № 1. – С. 60-65.

Тимченко М. Художньо-проектна діяльність як провідний засіб розвитку творчих здібностей майбутніх дизайнерів. / М. Тимченко. // Освітні обрії : науково-педагогічний журнал, Івано-Франківськ: Вид-во Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, – 2019. – № 1(48). –С.70-73.

Титаренко В. Розвиток дизайн-освіти у вищих навчальних закладах України. / В. Титаренко. // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка, – 2016. – № 2. – С. 287–290.

Тихоноук О. Папір як формотворчий матеріал в проектній діяльності студентів кафедри графічного дизайну. / О. Тихоноук. // Дизайн освіта в Україні : перспективи розвитку. Вісник ХДАДМ. – Харків, – 2013. – № 3.– С.39–41.

Прусак В. Становлення та розвиток дизайн-освіти в Україні (кінець ХХ – початок ХХІ ст.). / В. Прусак. // Вісник Львівської національної академії мистецтв. – Львів, – 2017. – Вип. 31. – С. 71–81.

References

Bilozub, L. (2019). *Teoretychni aspekty` suchasnoyi dy`zajn-osvity`* [Theoretical aspects of modern design education], *Pedagogichni nauky` : teoriya, istoriya, innovacijni tehnologiji: nauk. zhurnal. Sumy` : SumDPU im. A. S. Makarenka*, 9 (93). 122–131[in Ukrainian].

Vitchynkina, K. (2009). *Obgruntuvannya dy`zajnu yak tvorchoyi proektno-xudozhn`oyi diyal`nosti* [Substantiation of design as a creative design and artistic activity], *Visny`k XDADM. Xarkiv*. 8. 23–27 [in Ukrainian].

Danylenko, V. (2012). *Dy`zajn Ukrayiny` v yevropejs`komu vy`miri XX stolittya: narysy` z istoriyi ukrayins`kogo dy`zajnu XX stolittya* [Design of Ukraine in the European dimension of the twentieth century: essays on the history of Ukrainian design of the twentieth century], *Ky`yiv : Feniks*, 634 [in Ukrainian].

Nosachenko, T. (2012). *Formuvannya u studentiv dy`zajners`ky`x umin` zasobamy` paperoplasty`ky`* [Formation of students' design skills by means of papermaking] *Ridna shkola: nauково-pedagogichny`j zhurnal. Ky`yiv : Feniks*, 11. 56–59 [in Ukrainian].

Pry`godin, M. (2007). *Kurs «paperovaplasty`ka» v navchal`ny`x zakladax osvity` dy`zajners`kogo spryamuvannya* [The course "paper plastics" in educational institutions of design direction] *Dy`zajn osvita v Ukrayini : perspekty`vy` rozvy`tku. Visny`k XDADM. Xarkiv*, 1. 60–65 [in Ukrainian].

Tymchenko, M. (2019). *Xudozhn`o-proektna diyal`nist` yak providny`j zasib rozvy`tku tvorchy`x zdibnostej majbutnix dy`zajneriv* [Art and design activities as a leading means of developing the creative abilities of future designers] *Osvitni obriyi : nauково-pedagogichny`j zhurnal, Ivano-Frankivs`k: Vy`d-vo Ivano-Frankivs`kogo oblasnogo insty`tutu pislyady`plomnoyi pedagogichnoyi osvity`*,1(48). 70–73 [in Ukrainian].

Tytarenko, V. (2016). *Rozvy`tok dy`zajn-osvity` u vy`shhy`x navchal`ny`x zakladax Ukrayiny`* [Development of design education in higher educational institutions of Ukraine] *Naukovi zapy`sky` Ternopil`s`kogo nacional`nogo pedagogichnogo*

universytetu imeni Volodymyra Gnatyuka. Seriya: pedagogika, 2. 287–290 [in Ukrainian].

Тухонюк, О. (2013). *Papir yak formotvorchyj material v proektnij diyal'nosti studentiv kafedry grafichnogo dyzajnu* [Paper as a formative material in the project activities of students of the Department of Graphic Design] *Dyzajn osvita v Ukraini: perspektyvy rozvytku*. Visnyk XDADM. Xarkiv, 3. 39–41[in Ukrainian].

Prusak, V. (2017). *Stanovlennya ta rozvytok dyzajn-osvity v Ukraini (kinec' XX – pochatok XXI st.)* [Formation and development of design education in Ukraine (late XX – early XXI century.)] *Visnyk L'vivskoyi nacional'noyi akademiyi mystecstv. L'viv*, 31. 71–81 [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

Статтю присвячено обґрунтуванню вагомого значення паперової пластики в сучасному дизайні.

Виявлено специфіку діяльності дизайнера, що полягає в проєктуванні естетичних і функціональних речей на основі єдності художнього, наукового і технічного підходів. Перспективи ефективного професійного навчання дизайнерів, що можуть бути реалізовані за умови студентоцентрованого навчання та посилення практичної спрямованості завдань з мистецьких дисциплін, що враховують різноманітні аспекти проєктування, виробництва і споживання виробів.

Проведений аналіз теоретичних праць вітчизняних та зарубіжних фахівців щодо сучасного стану, перспектив розвитку дизайн-освіти в Україні; художньо-проєктної діяльності здобувачів освіти; історії моделювання з паперу в Україні та світі; застосування паперової пластики в різних видах дизайну та на різних етапах проєктування дизайн-продукту.

Здійснений огляд новітніх та перспективних видів паперової пластики, до яких належать паперкрафт та айріс фолдінг, що можуть використовуватись у проєктній діяльності на етапі створення дизайн-продукту. Наведені приклади використання паперової пластики, що реалізовані українськими дизайнерами при створенні креативного дизайн-продукту.

Доведено плідний вплив використання техніки паперової пластики в освітньому процесі підготовки дизайнерів. Це сприяє розвиненню візуального мислення і логіки, виробленню творчого індивідуального методу і формуванню просторового мислення і навичок сприйняття пластики форм; почуття гармонії та естетичності; творчого бачення проблеми і нестандартності рішень; розвитку образного мислення і просторової уяви.

Автором наголошується, що паперова пластика в процесі професійного становлення майбутнього фахівця з дизайну набуває вагомого значення; поєднуючись із сучасними комп'ютерними технологіями, дає змогу втілювати сміливі дизайнерські задуми в оформленні інтер'єрів, дизайну зовнішньої реклами, дизайну вітрин, пакування, поліграфічної продукції, предметному дизайні.

Ключові слова: *дизайн-освіта, дизайнер, паперова пластика, формування, проєктна діяльність, сучасний дизайн.*